

קסג לתולדות הפיוט בארץ ישראל

את קהל כמהים" (וכו', עי' ג"ש 102 שו' 21) אחריהם הפיוטים 8, ח, 10-12*

(י) אוכספורד, 2687/9 מכיל את הפיוטים א-ה, בתוכם פיוטי אלברדאני שבכ"י ה, והפיוטים 5, 9, 14, 10-12, 7*

(יא) שם, 2704/4: קמע מתוך הסילוק (י)*

(יב) שם, Ms. Heb. e. 96 (דף 4-5) + יג שם, 2712/24, חלקי כ"י אחד (סדרם: כ"י יב דף 5 + כ"י יג + כ"י יב דף 4) ובהם מאמצע פיוט א עד פיוט ה' בתוכם הפיוטים 1-2, פיוטי אלברדאני שבכ"י ה, ופיוט 5*

(יד) שם, 2742/4: פיוט ד וחלק מפיוט ו*

(טו) שם, 2852/9: פיוטים א-ח, בצירוף רוב הנספחים (הצילום לא נשלם)*

(טז) שם, Ms. Heb. f. 106 (דף 44-45): פיוט ז (מכונה "רהט"), לפניו רהיטים לשירת הים, ואחריו "סדר": שיר השירים לעושה דיניי*

(יז) שם, Ms. Heb. f. 108 (דף 22-23): לא הניע לידנו אלא צילומו של עמ' 22*, ובו סופו של פיוט ג וראשו של ה)*

(יח) פרנקפורט, גניזה סי' 168, דף אחד ובו פיוט א*

עוד שני שרידים עלינו להזכיר מספק בין פיוטי יוסף בירבי ניסן. א) "יוצר חנוכה" שבכ"י ברימיש מוזיאום Or. 5557 V, דף 37. תחלתו: אמנם מכל רע אהוביך לשמור, וחתום בו: יוסף בירבי [...]. ב) שלשת הפיוטים הראשונים מקרובת "אומץ תגין גדול" שהדפים דוידזון בג"ש 131-133, וחתום בהם: יוסף. שאר הפיוטים שנדפסו שם כהמשך הקרובה יש בהם מן הערבוביא שמצאנו בקרובת "אנמונו שלחף" הג"ל (ועי' מחק"י עמ' ריט)*

יוצר לסדר בראשית כז כח

ויתן לך האים

אוסם הדרום ואוצרות גבוהים / בירכת עשר ירא אלהים
ויתן לך האלהים

גביר היה לאחיד הנינאמים / דת אם תקים א... [מ]פרזמים
יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים

ה. הברכה אשר משמי שחק / ויעדה לראשו ביהחק
ויהי כאשר כלה יצחק

יוצר: כל בית מסיים בפסוק מתוך הסדרים רוב הפסוקים מובאים בכ"י בראשי תבות, וכל "אלהים" נכתב: אים - א, אוצ"ל: ברכות עשר (שבפרשת "ויתן לך") - ג, הנינאמים, לא אדע פרושו*

יֵד אָבִי וְעוֹמִים / חָבְשׁוּ נִמְרוֹד כְּדֵי שְׂיִקְבֹּל בְּרָכָה תָּמִיד
וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מַמְעָמִים

טען סעודה ואתא / יחד הייתה לו מחייתה
ויאמר לו יצחק אביו מי אתה

**כְּשֶׁמַע הַכֶּרֶךְ לִיעֲקֹב מִמַּעֲלָה / לִיבֹו תָהָא וְאִימָא עָלִיו נִפְלָה
וַיִּתְחַד יִצְחָק כְּרִדָּה גְדוּלָּה**

תַּרְדֵּה נִדְלָה פֶּעַבּוֹר יִימוֹן בְּרָכָה / רָגוּ בְּלִי יִירֶשֶׁה פַּסּוֹר מִבְּרַכָּה
וְהוֹרָה לְשׁוֹכֵן בִּכְהָ (ק'דוּש')

**מָקָל מַעֲדֵנִי עוֹלָם הִיבִיָּא / נוֹעַם הַפְּרָכָה לָקַח וְנָם בְּרֹדֶף יִהְיֶה הִילָבִיב
כְּשִׁמוֹעַ עָשׂוּ אֶת דְּבָרֵי אֲבִיו**

שְׁמַחֲנִי וְאֵל תַּעֲצִיבִי / עֲטֹרֹתִי בְּבִרְכָּתְךָ חֲבִיבִי
בְּרַכְנִי גַם [אֲנִי אֲבִי]

פּוֹשִׁיעַ בְּרֶכֶה לְךָ לָמָּה / צָדִיק הִיא לוֹ וּלְקַחְתָּהּ בְּתוֹכָהּ
וַיֹּאמֶר בֶּא אַחִיךָ בְּמִירְמָה

בְּמִרְמָה נָמַל בְּרַכְתּוֹ יְרוּשָׁה / יָעֻקֵּב אֲשֶׁר אֱהִיבוֹ גִּעְרִץ בְּקִדּוּשָׁה
 סְרָפִים נוֹתְנִים קְדוּשָׁה לֵק(דוּש)

ו. יצחק שם (נתן) ליעקב את ימי ברכת אברהם שצץ ממורח' — מ. חבשו נמרוד, לא אדע
סקורו' — מו. רגז וכו', לא אדע פירושו' — מז. לשוכן דכה, עפי' יש' נו מו' — יו. הביא,
אוציל: הביא לאביו' — הלבבי, ל' קריאה ודיבור, ע' ח' ילון 'ההד' תשרי תרצ"ד' —
כד. סרפים = שרפים' — כה. רש = רש' — כס. תמיד, אוציל: תמים, כלומר, יעקב התמים
ביראת שמים תנית' (אמרת') לו וכו' — לא. זאת = התורה' — לג. וכולם, רמז לזיכולם
מקבלים עליהם' שבתפלת יוצר' עד כאן מגיעים כל יוצרותיו של הסתכר, ואין לדעת אם מעקרים
חביר יותר, לא נשמע שאר העלמים

אנמונו: א/ב: המחבר ממשיך את פרעה, המתמרד כלפי מעלה, לתנין מסתובב (יח' כג ג, לב ב) המסתלחלח במימיו, מרתיתם בנשמת אפו, מחמם בקשקשותיו ומשחית את שאר בעלי חיים – אנמונו, כינוי לאפו שיפנתריו יצא עשן כרוד נפוח ואבנון (איוב מא ב): שלחף = ניפח (לי' שלחופית – שלפוחית). מחמם = חימם: סרועים = ישראל (שמות א ז): לפלח, לחתך ולבקע (משלי כג): – גח – להדלה, עפי"ח: לב ב' – קרים = מים (יר' יח, משלי כה כה): – דרדעים, דור המדבר שהיה דור דעה, פסיקתא דריב פ' פרה (לד ע"ב), ורשי' כ' למא ה יא' – כהמרי, כאשר המרה מ'ר' ומאן לשלח' – – ג/ד: התער השכירה (יש' זכ) שבה לגלח את שער רגליו (= מפעש

כה קרא בקול עצב ומר לעקוב / כש העולם הנה עימי ועולם הבא הוא לו נקוב
ניאמר הרי קרא שמו יעקב

שכטיו אם יעברו על חוק יגבר חילך / שמע אתה איחרתה מה אעשה לך
וענן יצחק ניאמר לעשו הן גביר שטתיו לך

ל תמיד יראת רבונני / תייתי לו אוזר ריק ארור במעני
ולך אפוא מה אעשה בני

בני תניטיו יפרו ויפרצו / זאת מאירת עיניים ירשו וישרצו
קדושים את אלהי ישראל יעריצו ק(דוש)
וכולם

שלשת הפיוטים הראשונים מקרובת שביעי של פסח

(לעיל סי' יג)

א אנמנו שלחך תנין בהתלחלח / בקשקשותיו חטחט שרועים לפלח
גח בגהרותיו קרים להלחלח / נרדעים חפשים בהמרי מלשלח

השכיכה מפשע שתותו לגלח / וועדה להשוו במביאי בלחלח
זון מחומש עינדי ושילח / חרב וקשת ותרס ורומח ואלת שלח

ה מלפיו בשרשם בשת חיקואים / יוקש ממסבו במלכי האים
בגבחו שב ללקלק קאים / לרדוף להשיג איתני חיל קאים

שתותו, עפיי דהייא ימ ד, שיב יד) נועדה להשוות את פרעה למלך אשור (יש' שם) שהגלני
והביאני ללחלח וחבור וכו' (דהייא ה כו) – זין מחומש, חמשה מיני כלי זין, ירוש' שבת ו הי"ד –
חרב וכו', משנה שבת ו ד' – ה/ו, כאשר שת פרעה את רגליו בשרשי ישראל (כלומר: התחקה
על שרשי רגלם וחופשם, הלשון עפיי איוב יג כו, כפי שהעירני לנכון ידידי הדיר ב' קלאר) למען
השיבם מן המדבר למצרים, נוקש והודת ממסבו (שה'ש א יב) כמלכי האי שהשקה ירמיהו את כוס
התרעלה (יר' כה יז-כב) – כנבחו = ככלב (מ"ב יז לא, סנהדרין סג ב) ורומז למשלי כו יא' –
חיל כאים, תה' י י

מקורות וחילופי נוסחאות: כ"א א/י (הכל); כ"א א/3 (פיוט א עד אות י, רק חצאי מורים);
כ"ב ב (פיוט א, מאות ג ואילך) מנוקד; כ"ב ג/ד (משו' כד, 'זהם' ואילך); כ"ב ו (עד סוף שו' ו'
מנוקד); כ"ב י (הכל) מנוקד; כ"ב יב/ג (משו' ז, 'נבוח', ואילך); כ"ב מו (הכל) מנוקד;
כ"ב יח (פיוט א' מנוקד) – א/א/י להתלחלח – ב' מו, יח: קדים – א/א/י כהמריא (= ו' י'),
ובין השימין: כהמרי (= מו, יח) – ג' א/י להשוות, י: להשוותי – י' יח: כמביאי –
ה' ו, מו: יוקש – יח: במלאכי האים